

Helsingin Yrittäjät ry
toimitusjohtaja Anssi Kujala

- puhuttaessa muutokset mahdollisia

TULEVAISUUDEN TEKIJÄT - Helsinki-Kainuu 2010-seminaari
Kuhmo-talo 12.8.2010

"Erikoistuvien alueiden elinkeinopolitiikka"

Kainuu ja Helsinki

Tehtäväni on vertailla elinkeinopolitiikkaa ja yritysten haasteita näillä alueilla. Vertailu on vaikeaakin. Ei siitä syystä, että alueemme ovat erilaisia, vaan siksi että viime kädessä yritystoiminnan menestymiseen tai menestymättömyyteen vaikuttavat samat lainalaisuudet riippumatta siitä missä päin Suomea yritys sijaitsee.

Mutta erojakin on. Oheissa kuvassa näkyy yrittäjäjärjestön ja Finnveran kahdesti vuosittain tekemästä pk-yritysbarometristä elinkeinoilmastoa kuvaavat tekijät Helsingissä ja maassa keskimäärin. Kainuun tekijät saavat suurinpiirtein saman arvosanan kuin maa keskimäärin.

Kuten nähdään, olosuhteet ovat yrittäjien mielestä erilaiset. Joskin on hyvä muistaa, että eri alueiden yrittäjät eivät pysty vertaamaan olosuhteitaan muualle.

Kun keskustelin Kainuun kollegani Pekka Ojalehdon kanssa, hän totesi että Kainuussa erityisesti pienyritysten kannalta haasteena on Kainuun oman markkinan supistuminen ja asiakkaat pitää hakea kauempaa maakunnan rajojen ulkopuolelta. Näin varmuudella onkin mutta kyllä sama haaste on pääkaupunkiseudullakin monella toimialalla. Jos on kansainvälistyvä tai aidosti kasvuun tähtäävä yritys, markkina on haettava koko maasta ja yhä useammin rajojen ulkopuolelta. Lähimarkkinaa ei välttämättä enää olekaan kuin ihmisten henkilökohtaisissa palveluissa.

Haasteet yrityksille ja elinkeinopolitiikalle ovat samankaltaisia ja siksi käsittelen tässä joitakin yhteisiä tekijöitä.

Pk-yrityksien työllistävä merkitys kasvaa edelleen

Suomi edelleen pk-yritysvaltaistuu ja vastuu työllistamisestä siirtyy entistä pienempiin yrityksiin. Miten saamme myös yksityisyritykset kiinnostumaan työllistamisestä? Kainuussa on ollut käytössä tällä hallituskaudella ns. ensimmäisen työntekijän palkkatuki. Tuista voidaan perustellusti olla montaa mieltä, mutta tämän suhteen olemme esittäneet vastaavan tuen käyttöönottoa koko maahan. Yksikin uusi työpaikka on kansantaloudelle merkittävämpi kuin tuo vaatimaton tuki ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

Vaikka viime aikoina niin Helsingissä kuin Kainuussakin on käyty - ja niin suurten kuin pientenkin yritysten - osalta jopa päivittäistä eloonjäämistäistelua, samaan aikaan tehdään tai vähintäänkin valmistellaan yrittäjyyden perusteisiin liittyviä periaatepäätöksiä.

Oleellista on se, että miten kannustavaksi yrityksiä verotusta aiotaan kehittää. Vaikka niin sanotun Hetemäen työryhmän odotetaan vielä tekevän ehdotuksia, valtiovarainministeriön oma riihi pisti hieman jarrua turhankin äkkinäisille muutoksille.

Menemättä verotuksen yksityiskohtiin, totean keskeiset haasteet:

1. Miten yrityksiä taseet saadaan pidettyä vahvoina? Pitkälti vahvojen taseiden ansiosta menneestäkin taantumasta yritykset, etenkin pk-sektori, selvisivät pelättyä paremmin.

2. Yrittäjät ikääntyvät ja lähivuosina tarvitaan Suomeen 50 000 uutta yrittäjää. Miten verotuksesta luodaan niin kannustava että löytyy uusi innostunut yrittäjäsukupolvi joko perustamalla uuden tai jatkamalla olemassa olevaa yritystä?

Nyt odotetaan ratkaisuja, jossa verotuksella vaikutetaan halukkuuteen ryhtyä yrittäjäksi ja yritysten kasvu- ja tuloksetekohalukkuuteen.

Toivon, että viimeistään ensi vaalikaudella hallituksella on viisautta tehdä ratkaisuja jotka luovat kannusteita myös uudelle yrittäjäpolvelle.

Mitä muuta yhteistä alueillamme on? Varmaa on väestön ikääntyminen ja julkisen talouden haasteet. Siksi otan esiin hyvinvointipalvelut.

Yksityinen sosiaali- ja terveysala kasvaa väistämättä

Yksityiset sosiaali- ja terveysalan yritykset ovat lisääntyneet 1990 -luvun lopusta alkaen.

Kasvu on kuitenkin ollut hyvin maltillista ja vaikka viime vuosina kehitys alkoi olla myönteistä, jotkut kunnat ovat ottaneet hämmästyttäviä peruutusaskelia palvelumarkkinoiden avaamisessa. Aiempia palveluiden ostosopimuksia on jätetty uusimatta ja siirtymää takaisin kuntien omaan tuotantoon on lisätty, säästöjen nimissä.

Toiminta on kuin hölmöläistarinoista, joissa peittoa pidennetään ompelemalla toiseen päähän jatkoksi toisesta päästä leikattuja palasia. Monien palveluiden osalta kaupungit eivät osaa ilmoittaa oman toimintansa hintaa, koska viranomaistarpeisiin suunnitellut seurantajärjestelmät eivät siihen taivu. Vertailun puuttuessa säästöpäätöksiä tehdään sokkona, tietämättä päätösten taloudellisia vaikutuksia.

Taustalla on osin menneisyydestä kumpuvia pelkoja joissa pelotellaan esimerkiksi yksityisen kotipalveluyrittäjän heittävän vanhuksen portaille kuivan näkkileivän ja kaasuttavan nauraen bemarilla pakoon.

Ikääntymisen haaste on mittava. Ammattitaitoisen henkilöstön saaminen alalle ja taloudellisten resurssien puuttuminen ovat haasteena julkiselle sektorille etenkin sosiaali- ja terveystaloudella. Vaihtoehtoisia tuottamistapoja on pystyttävä kehittämään ja vain yksityisen sektorin avulla voidaan turvata erilaiset hyvinvointipalvelut.

Juuri nyt kaupungit tekevät ratkaisuja siitä miten esimerkiksi palvelusetelijärjestelmän luoma mahdollisuus hyödynnetään. On äärettömän tärkeää, että luodaan järjestelmä jonka avulla palvelurakenne monipuolistuu ja etenkin asiakkaan eli veronmaksajan toiveita sekä tarvetta voidaan olla toteuttamassa.

Haluan erityisesti muistuttaa siitä, että kaupunkien palveluostot yksityiseltä sektorilta eivät missään nimessä ole kaupunkien tekemää hyväntekeväisyyttä yritysten suuntaan. Palveluostot ovat kuntalaisten valinnanvapautta lisääviä, taloudellisesti järkeviä toimepiteitä, jotka pitkällä aikavälillä takaavat toimivat markkinat sosiaali- ja terveysalalla ja palvelut suomalaisille myös vuonna 2030.

Kuljetusyrityksiä tarvitaan

Yhdeksi esimerkiksi otan sote-palveluista kovin poikkeavan alan, nimittäin kuljetusyrityksien.

Helsingissä työttömyysaste nousi 0,4 % viime vuoden kesäkuusta. Työttömien määrä lisääntyi Helsingissä eniten kuljetuksen ja liikenteen alalla, peräti 18 %.

Kuljetusalalla, tarkemmin pyörillä liikkuvaan liikenteeseen, kohdistuukin nyt useita epävarmuustekijöitä. Ala on tunnetusti erityisen suhdanneherkkä, turbulenssia riittää. Se on tärkeää Kainuussa mm. metsäteollisuudelle ja kaivosteollisuudelle.

Kuljetusalan yrittäjien tulevaisuudenuskoa koetellaan nyt tosissaan. Valtiovarainministeriön vuoden 2011 budjettiesityksen yhteydessä kerrottiin, että dieselpolttoaineen veroa aiotaan korottaa vuoden 2012 alusta alkaen. Tämä kohdistuu erityisesti kuljetusalalla - kun samalla kompensointimielessä aiotaan alentaa vain henkilöautoista kannettavaa ajoneuvoveron käyttövoimaveroa.

Tämä tieto on kylmää kyytiä kuljetusyrityksille, kun siihen lisätään se, että kesäkuussa EU-parlamentti hyväksyi ns. kuljetusalojen työaikadirektiivin. Mikäli Suomi ratifioi direktiivin, tarkoittaisi se sitä, että kuljetusyrityksen pitäisi sisällyttää 48 viikkotunnin työaikaan ajamisen lisäksi kaikki mahdollinen mikä liittyy yritystoimintaan. Ajatus on suorastaan naurettava ja yrittäjyyden perusluonteen vastainen. Mikä yritystoiminnan sektori seuraavaksi kriminalisoidaan ?

Miksi otan esiin tämän yhden yritystoiminnan sektorin? Siksi, että kuljetusala on kainuulle elintärkeä ja pääkaupunkiseudullakin se palvelee lähes jokaista tärkeää toimialaa. Kumipyöriä tarvitsevat niin kauppa, palvelut, satamat kuin ihmisetkin.

Kun lentoliikenne maakuntakeskuksiin herättää tunteita, toivon alueellisilta päättäjiltä vähintäänkin samankaltaista intohimoa myös kumipyöräliikenteen puolustamisessa.

Yritysten sijoittuminen koko maahan mahdollistettava

Täällä Kainuussa ja Helsingissäkin käydään jatkuvasti keskustelua siitä miten yritykset voivat alueillemme sijoittua. Sinänsä Helsinki on monella mittarilla erittäin hyvä sijoittumispaikka yritykselle. Toimialasta riippumatta siellä on asiakkaita, yhteistyökumppaneita, hyvät liikenneyhteydet ja monia muita tekijöitä.

Sopivan tontin, toimitilan tai kauppapaikan löytäminen on kuitenkin usein kiven alla. Toimistotiloja sinänsä löytyy, nytkin tyhjänä satoja tuhansia neliötä.

Mielestäni paikallisen elinkeinopolitiikan kärkisijalla tulee aina olla yritysten sijoittumispäätösten helpottaminen. Oleellista on varmistaa se, että yritykset voivat – ja niiden kannattaa – sijaita niin Helsingissä kuin Kainuussakin.

Tässä yhteydessä kannan huolta koko maamme elinkeinorakenteen monipuolisuudesta. Suomessa tarvitaan tulevaisuudessakin myös teollista yritystoimintaa. Helsingissä teollisuuden toimialan osuus on vain 8 % kun se muualla maassa on 16 %. Teolliset yritykset vievät tuotteita. Ne työllistävät ihmisiä jotka ostavat kaupasta ja käyttävät palveluita.

Siksi meidän on pohdittava entistä enemmän kaikessa päätöksenteossa teollisten yritysten tarpeita ja odotuksia. Jälleen tärkeä tekijä on verotuksen kilpailukyky ja työllistämisen mahdollistaminen.

Kiistatta vaikeuksien syinä ovat mm. kaavoituksen ja rakennuslupakäytäntöjen hitaus. Yritykset odottavat nopeita ratkaisuja. Yrityksellä ei ole investointipäätöksiä tehdessä aikaa odottaa jopa vuosia kestäviä ratkaisuja. Yrityksen - sen koosta ja toimialasta riippumatta - tulee saada palvelua joka huokuttelee sijoittumaan alueillemme. Siinä ei riitä enää edes kilpailu maassamme toimivista yrityksistä. Tarvitaan enemmän kansainvälisesti omistettuja yrityksiä mutta entistäkin enemmän uusia yrittäjiä.

Helsingissä on elinkeinostrategian toteuttamiseen liittyen valmistelussa aukoton "palvelupolku" niiden yritysten palvelemiseksi jotka haluavat sinne sijoittua. Tavoitteena on saada Pk-yrityksen tontin hankintaprosessi toimitilojen käyttöönottoon asti sujuvammaksi.

Uskon että Kainuu jo toimii näin. Jokainen maakunta on pyrkinyt helpottamaan yritysten sijoittumista alueilleen ja siinä on auttanut myös yhteinen maakuntahenki.

Tuota maakuntahenkeä ei pääkaupunkiseudulla ole - se on alueelle luonteenomaista siitäkin syystä, että iso osa asukkaista on niinsanotusti "junantuomia".

Me yrittäjäjärjestössä olemme antaneet oman osamme panostamalla metropolipolitiikkaan - luomme siten omanlaistamme maakuntahenkeä.

Kysymys ei ole pelkästään hengestä sillä perinteiset alue- ja kaupunkipoliittiset keinot eivät vastaa pääkaupunkiseudun haasteisiin. Siksi olemme laatineet Menestyvien Yritysten Metropolio-ohjelman ja käynnistäneet MetropoliaAreena-hankkeen.

Haluan tähän loppuun todetakin, että meidän tavoitteemme on herättää julkista keskustelua, joka vie eteenpäin näkemystä kansantalouden yhteisistä eduista eturistiriitoja ruokkivan aluepolitiikan sijaan. Tavoitteena on vahvistaa metropolipolitiikkaa ja varmistaa sen säilyminen myös seuraavan hallituksen ohjelmassa.

Uskallan väittää, että Suomi tarvitsee kansainvälisellä tasolla kilpailukykyisen metropolialueen, pääkaupunkiseudun kehyskuntineen. Alueen on oltava yritystoiminnan, talouden, tutkimuksen ja kulttuurin alueilla kansainvälisesti kilpailukykyinen suurehko keskittymä. Aluepoliittinen vastakkainasettelu ovat poissuljettuja

Tukeakseen myös muuta Suomea, metropolialueemme on kyettävä kilpailemaan globaalilla tasolla muiden metropolien kanssa. Olen varma, että Helsingin seudun menestys on koko maan ja myös Kainuun etu.

Helsingin Yrittäjät ry. on 71-vuotias Helsingissä toimivien yritysten ja yrittäjien edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Dynaamisessa ja voimakkaasti kasvavassa järjestössä on yli 6200 yrittäjäjäsentä. Suomen Yrittäjissä on kokonaisuudessaan 110 000 jäsenyritystä.

Helsingin Yrittäjien toimintamuodoista ja palveluista lisätietoja seuraavissa www-osoitteissa:

www.helsinginyrittajat.fi

www.yritystastadiin.fi

www.metropoliareena.fi

www.yritysmmentorointi.fi

www.koulutustayrittajille.fi

www.palvelevahelsinki.fi